

Український державний університет залізничного транспорту

Рекомендовано на засіданні
кафедри менеджменту,
публічного управління та HR-
технологій протокол №1 від
18 вересня 2023р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

Економічна теорія та економіка залізничного транспорту

для здобувачів I рівня освіти (бакалаврського)

Команда викладачів

Лектори:

1. Куделя Вікторія Іванівна (кандидат економічних наук, доцент),

Контакти: +38 (057) 730-19-72; kudeliya@kart.edu.ua

2. Яковенко Валентина Григорівна (кандидат економічних наук, доцент),

Контакти: +38 (057) 730-19-72

Години прийому та консультації: понеділок, з 14:10 –15:30

Розміщення кафедри: місто Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 3 корпус, 2 поверх, 216 аудиторія.

Веб-сторінка курсу: <https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=10881>

Додаткові інформаційні ресурси: <http://lib.kart.edu.ua/home.jsp?locale=uk>

Транспорт – це одна з найважливіших галузей господарства, що забезпечує потреби господарства і населення у перевезеннях, але і є найбільшою складовою частиною інфраструктури, служить матеріально-технічною базою формування і розвитку територіального поділу праці, робить істотний вплив на динамічність і ефективність соціально-економічного розвитку окремих регіонів і країни в цілому.

Спад рівня суспільного виробництва в останньому десятиріччі минулого століття викликав значне скорочення обсягів перевезень на залізничному транспорті, що в сукупності з інфляційними процесами значно зменшило його доходи. При цьому потреба в утриманні в належному стані всієї матеріально-технічної бази галузі, збереженні низького рівня тарифів на соціально необхідні пасажирські перевезення залишилась.

Економіка залізничного транспорту досліджує умови і розробляє наукові рекомендації, при дотриманні яких досягається більш повне і високоякісне задоволення потреб економіки і населення в перевезеннях з мінімальними витратами.

Підвищити ефективність функціонування залізничного транспорту можна за рахунок удосконаленням його організаційної структури; оновлення його основних фондів і рухомого складу; впровадження новітніх технологій і високошвидкісного руху; надання нових видів послуг і захоплення нових секторів транспортного ринку; збільшення прибутковості перевезень вантажів та пасажирів та інтегрування до європейської транспортної системи.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. Ціннісно-смыслову компетентність (формування та розширення світогляду студента в галузі економіки залізничного транспорту, здатність до розуміння актуальності вдосконалення транспортної системи);

2. Загальнокультурну компетентність (розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей, що склалися в Україні та за її межами в галузі економіки залізничного транспорту);

3. Навчально-пізнавальну компетентність (формування у студента зацікавленості до вміння аналізувати техніко-економічні показники та визначати основні напрямки розвитку на всіх рівнях управління залізничним транспортом; вміння оцінити економічну ефективність капіталовкладень, нової техніки, винаходів і раціоналізаторських пропозицій в структурні підрозділи залізниці; вміння оцінювати кінцеві результати виробничо-фінансової діяльності залізничного транспорту, використовувати економічні важелі для поліпшення якості і підвищення ефективності його діяльності);

4. Інформаційну компетентність (розвиток вмінь студента щодо застосування економіко-математичних методів і ПК при плануванні та організації роботи підприємств залізничного транспорту; здійснення економічного аналізу роботи підприємств залізничного транспорту, розкривати резерви, знаходити конкретні шляхи їхньої реалізації);

5. Комунікативну компетентність (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом реалізації групових проектів в галузі наукових досліджень транспортних технологій, вміння презентувати власний проект та кваліфіковано вести дискусію у досліджуваній сфері);

6. Компетентність особистісного самовдосконалення (елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійного прагнення самовдосконалення та самопізнання, здатність до розуміння та використання сучасних методів підвищення ефективності роботи залізничного транспорту).

Чому ви маєте обрати цей курс?

На сьогоднішній день, незважаючи на зростання капітальних вкладень на залізничному транспорті, розміри наявних інвестицій недостатні для задоволення потреб технічного переоснащення залізничного транспорту. На залізницях прогресує тенденція до збільшення фізичного зносу й морального старіння основних фондів. Становище ускладнюється відсутністю реальної фінансової підтримки з боку держави.

У цих умовах, знання дисципліни «Економіка залізничного транспорту» стає обов'язковим в освіті студентів Українського державного університету залізничного транспорту.

Якщо вас цікавить наукові дослідження, що стосуються підвищення ефективності діяльності залізничного транспорту - вам потрібний саме цей курс!

Економіка залізничного транспорту базується на економічній теорії та теорії економічних вчень, яка є теоретичною основою даної дисципліни.

Від здобувачів очікується: базові знання математики, економічної теорії, основ діючого законодавства, макроекономіки та мікроекономіки.

Під час вивчення курсу розглядаються питання, що стосуються ролі транспорту в прискоренні соціально-економічного розвитку країни; організації вантажних і пасажирських перевезень; організації праці і заробітної плати на залізничному транспорті; експлуатаційних витрат і собівартості перевезень і тарифна політики на залізничному транспорті.

Команда викладачів нашої кафедри будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто - у робочий час.

Організація навчання

Цей курс, який вивчається з вересня по грудень, дає студентам розуміння господарських процесів, які відбуваються на залізничному транспорті; вміння аналізувати ці процеси та виявляти тенденцію і визначати фактори, які впливають на їх зміну; а також вчить розробляти рекомендації для поліпшення процесів, які відбуваються під час господарської діяльності на залізничному транспорті.

Кількість кредитів ECTS – 3.

Лекції – 15 годин.

Практики – 15 годин.

Самостійна робота – 60 годин.

Курс складається з однієї лекції раз на тиждень і одного практичного заняття раз у тиждень. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії.

Основні теми курсу

Тема 1. Об'єкт, предмет, задачі курсу економіки залізничного транспорту.

Тема 2. Організація і планування вантажних і пасажирських перевезень.

Тема 3. Організація праці на залізничному транспорті. Продуктивність праці і шляхи її підвищення в сучасних умовах

Тема 4. Оплата праці робітників залізничного транспорту.

Тема 5. Експлуатаційні витрати залізничного транспорту

Тема 6. Собівартість перевезень на залізничному транспорті

Тема 7 Тарифна політика і тарифи на залізничному транспорті

Тема 8. Визначення економічної ефективності заходів на залізничному транспорті

Економічна теорія та економіка залізничного транспорту / схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Залік	

Практичні заняття курсу передбачають виконання завдань з розрахунку кількісних та якісних показників вантажних та пасажирських перевезень залізничного транспорту, розрахунку контингенту працюючих і продуктивності праці, розрахунку заробітної плати, річного загального фонду заробітної плати, середньомісячної заробітної плати, експлуатаційних витрат, собівартості залізничних перевезень та визначення доходів, прибутку та економічної ефективності заходів на залізничному транспорті.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче.

Тижні	Кільк. год.	Тема лекції	Кільк. год.	Тема практичних занять
	2	Об'єкт, предмет, задачі курсу економіки залізничного транспорту Економіка залізничного транспорту як навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет дисципліни. Продукція залізничного транспорту і її особливості. Визначення транспортного комплексу країни.	2	Порівняльна характеристика різних видів транспорту

	<p>Організація і планування вантажних і пасажирських перевезень.</p> <p>2 Показники вантажних перевезень. Зміст плану вантажних перевезень. Якісні показники вантажних перевезень. Показники пасажирських перевезень.</p>	2	Розрахунок кількісних та якісних показників вантажних та пасажирських перевезень залізничного транспорту
	<p>Організація праці на залізничному транспорті. Продуктивність праці і шляхи її підвищення в сучасних умовах.</p> <p>2 Особливості організації праці на залізниці. Робочий час і час відпочинку. Способи визначення чисельності персоналу. Продуктивність праці і методи її визначення.</p>	2	Розрахунок контингенту працюючих. Визначення продуктивності праці.
	<p>Оплата праці робітників залізничного транспорту</p> <p>2 Сутність заробітної плати. Тарифна система оплати праці. Форми і системи оплати праці. Види доплат і порядок їх визначення. Визначення річного фонду заробітної плати.</p>	2	Розрахунок заробітної плати, річного загального фонду заробітної плати, середньомісячної заробітної плати
	<p>Експлуатаційні витрати залізничного транспорту.</p> <p>2 Визначення і класифікація експлуатаційних витрат. Планування експлуатаційних витрат за елементами. Планування експлуатаційних витрат за статтями.</p>	2	Розрахунок експлуатаційних витрат за елементами та статтями
	<p>Собівартість перевезень на залізничному транспорті.</p> <p>2 Поняття собівартості залізничних перевезень і методи її визначення. Вплив якісних показників використання рухомого складу на собівартість перевезень.</p>	2	Розрахунок собівартості залізничних перевезень
	<p>Тарифна політика і тарифи на залізничному транспорті.</p> <p>2 Визначення тарифів. Вантажні залізничні тарифи. Диференціація вантажних залізничних перевезень. Диференціація пасажирських залізничних перевезень. Шляхи удосконалення тарифів.</p>	2	Визначення утворення доходів, прибутку та їх використання.
	<p>Визначення економічної ефективності заходів на залізничному транспорті.</p> <p>1 Поняття проекту та загальний підхід до вибору найкращого варіанта реалізації проекту. Визначення економічного ефекту від здійснення проекту. Визначення періоду повернення одноразових затрат.</p>	1	Розрахунок економічної ефективності заходів на залізничному транспорті
Залік з дисципліни			

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

Студентам пропонується обрати один з запропонованих варіантів завдання для виконання власного розрахунку впродовж семестру. Студенти мають прорецензувати одну роботу іншого студента впродовж семестру очно та висловити свої критичні зауваження.

	Розділи завдання
1	Складання плану з праці
2	Розрахунок чисельності і заробітної плати локомотивних бригад
3	Розрахунок чисельності та заробітної плати робітників з поточного ремонту локомотивів, вагонів
4	План експлуатаційних витрат
5	Амортизаційні відрахування на повне відновлення за групами основних фондів
6	Калькуляція планової собівартості

Відвідування лекцій:

Бали за цю складову не нараховуються взагалі.

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми

намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості.

Практичні заняття:

Оцінюються за ступенем активності студентів на занятті.

Залік:

Студент отримує залік за результатами тесту до заліку. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх, відповівши на питання викладача (Додаток 1).

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультиватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

Запитання до заліку

1. Об'єкт, предмет і зміст курсу.
2. Теоретичні основи економіки залізничного транспорту.
3. Продукція транспорту, її вимірники і особливості.
4. Особливості продукції залізничного транспорту.
5. ЕТС України і місце в ній залізничного транспорту.
6. Сутність і значення економічної ефективності.
7. Основні принципи визначення економічної ефективності.
8. Визначення загальної економічної ефективності.
9. Визначення порівняльної економічної ефективності.
10. Методи обліку фактора часу при виборі кращого розвитку.
11. Визначення капітальних вкладень.
12. Визначення експлуатаційних витрат.
13. Метод одиничних витратних ставок.
14. Метод групових витратних ставок.
15. Метод укрупнених витратних ставок.
16. Ефективність заходів НТП.
17. Метод дисконтування.
18. Заходи щодо підвищення ефективності роботи залізничного транспорту.
19. Планування капітальних вкладень.
20. Джерела фінансування капітальних вкладень.
21. Зміст плану капітальних вкладень.
22. Планування вантажних перевезень.
23. Показники планів перевезень.
24. Пасажирських перевезень і їх планування.
25. Класифікація пасажирських перевезень.
26. Планування пасажирських перевезень.
27. Планування організації праці.
28. Робочий час і час відпочинку.
29. Наукова організація праці.
30. Планування оплати праці.
31. Планування додаткової заробітної платні.
32. Порядок преміювання.
33. Продуктивність праці і умови її підвищення в умовах ринкових відносин.
34. Показники продуктивності праці в лінійних підприємствах.
35. Планування експлуатаційних витрат.
36. Структура експлуатаційних витрат.
37. Основні способи планування експлуатаційних витрат.
38. Планування витрат на паливо і електроенергію.
39. Планування амортизаційних відрахувань.
40. Собівартість перевезень і методи її визначення.
41. Методи визначення собівартості перевезень.
42. Собівартість пасажирських перевезень.
43. Визначення тарифів.
44. Визначення вантажних залізничних тарифів.
45. Диференціація вантажних залізничних тарифів.
46. Порядок визначення тарифів на українських залізницях.
47. Основні принципи побудови пасажирських тарифів.
48. Шляхи вдосконалення тарифів.
49. Основні напрямки тарифної політики.
50. Планування доходів і прибутку.